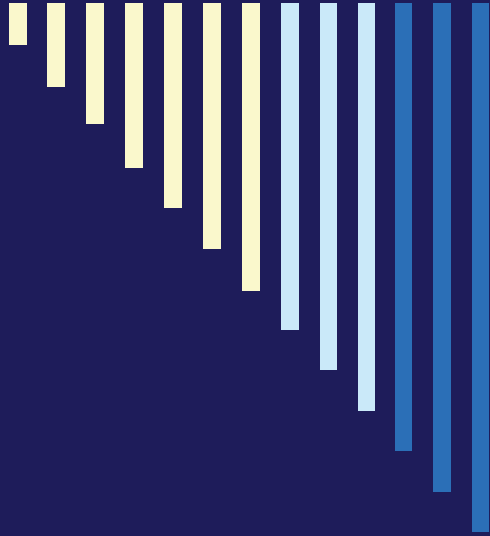

Милан Тасић

Неке интонационе
карактеристике
српског, хрватског и
бошњачког језика

МАТЕРИЈАЛ

- Снимци текста „Јутро“ из Гралис корпуса
- 18 изјавних реченица
- По 2 говорника српског, хрватског и бошњачког језика
 - 4 снимка из Мостара
 - 1 снимак из Београда
 - 1 снимак из Задра

ПРОЗОДИЈА

- Прозодија у ужем смислу (акценат)
- Интонација:
 - Мелодија
 - Сегментација
 - Темпо
 - Интензитет
 - Логички акценат

- Интонација се не може стандардизовати, она се само може описивати
- Ипак, одређена, мање-више неписана правила постоје за спикере и глумце
- Интонација је крајње индивидуално обележје сваког појединца; заједно с другим физичким особинама говора, она је нешто као отисак прста за једног говорника

- Одвајкада, добри говорници препознају се махом по својој интонацији, а само мањим делом по лексици и синтактичким особинама говора
- Због тога, у нечијем говору можемо уживати сатима, док други постају заморни већ после две-три реченице, без обзира на то шта они говорили
- И најзанимљивији виц, када је лоше интерпретиран, неће изазвати реакције слушаца

1. Мелодија реченице

- Мелодија реченице се сматра најважнијом компонентом интонације
- За сваког говорника утврђује се средња вредност
- Посебно се обележавају варирања средњег тона ка вишим или нижим вредностима
- Одступања од основног тона могу бити постепена или скоковита

- У српском, хрватском и бошњачком језику јасно се издвајају мелодије упитних, узвичних и изјавних реченица
- Мелодија изјавних реченица је мање-више равна, с јасно спуштеним тоном на крају
- Врх мелодије налази се на речи која је носилац информације
- Нема скоковитих одступања, осим када се таквом реченицом жели постићи изразита експресивност; тада се скоковитост мелодије комбинује с логичким акцентом и променом интензитета и темпа говора

2. Сегментација

- Говор се може сегментирати:
 - Паузом
 - Комбинацијом паузе и мелодије реченице
 - Само мелодијом реченице (спуштањем или подизањем тона)
- Говор се сегментира и због физичких ограничења говорног апарата (удисање), али и због потребе да се раздвоје поједине информативне целине

1. Jǔtrōs su me vřlo rǎno ptǐce probúdiŕe.

2. Jǔtrōs su me | vřlo rǎno ptǐce probúdiŕe.

3. Jǔtrōs su me vřlo rǎno ptǐce probúdiŕe.

4. Jǔtros su me vřlo rǎno ptǐce probúdiŕe.

5. Jǔtrōs su me vřlo rǎno ptǐce probúdiŕe.

6. Jǔtrōs su me vřlo rǎno ptǐce probúdiŕe.

1. У њôј су рáсли бóрови, | јéле, | брѐзе | и омòрике. | |

2. Ў њōј су рáсли бóрови, | јéле, | брѐзе | и омòрике. | |

3. Ў њōј су рâсли бóрови, | јéле, | брѐзе | и омòрикē. | |

4. У њôј су рáсли бóрови, | јéле, | брѐзе | и омòрике. | |

5. Ў њōј су рâсли бóрови, | јéле, | брѐзе | и омòрике. | |

6. Ў њōј су рáсли бóрови, | јéле, | брѐзе | и | омòрике. | |

1. Òни су се вѣсело йґрали, пòвременно лăјӯһи.

2. Òни су се вѣсело йґрали, пòвременно лăјӯһи.

3. Òни су се вѣсело йґрали, пòвременно лăјӯһи.

4. Òни су се вѣсело йґрали, пòвременно лăјуһи.

5. Òни су се вѣсело йґрали, пòвременно лăјӯһи.

6. Òни су се вѣсело йґрāли, пòвременно лăјӯһи.

1. Трговине су пòчеле с рâдом. || Пòштāри су
разнòсили пíсма. || Јўтро је све вйшē прèлазило у
дâн. ||

2. Трговине су пòчеле с рâдом. || Пòштāри су
разнòсили пíсма. || Јўтро је све вйшē прèлазило у
дâн. ||

3. Трговине су пòчеле с рáдом. || Пòштāри су
разнòсили пíсма. || Јўтро је све вйше прèлазило у
дāн. ||

4. Трговине су пóчеле с рáдом. || Пòштари су
разнóсили пíсма. || Јўтро је све вйше прèлазило у
дāн. ||

5. Трговине су пòчеле с рâдом. || Пòштāри су
разнòсили пѝсма. || Јѹтро је све вѣшѣ прѣлазило ѹ
дāн. ||

6. Трговине су пòчеле с рâдом. || Пòштāри су
разнòсили пѝсма. || Јѹтро је све вѣшѣ прѣлазило у
дāн. ||

- Интонација је онај језички елемент у коме лежи тајна формула једног језика
- Тајна је, јер је готово немогуће истражити све могућности које она пружа
- Ниједна компонента интонације не може се посматрати и тумачити самостално, без комбинације с другим компонентама

- У случају српског, хрватског и бошњачког језика интонација није разликовни елемент
- Разлике се могу тражити на другим странама, а интонација се може проучавати и описивати